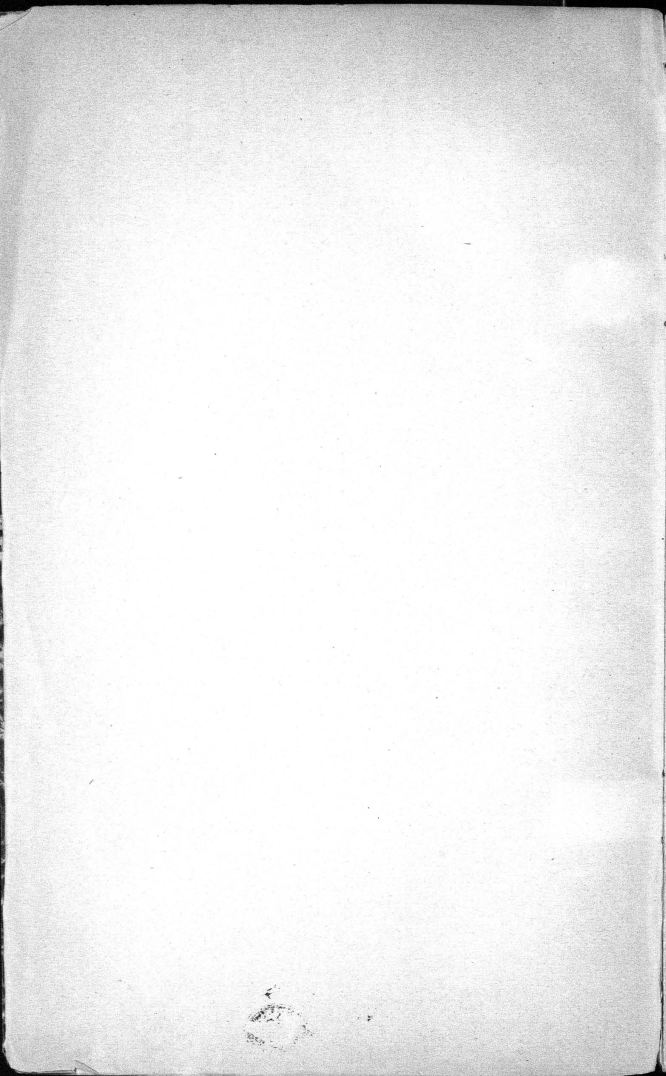

1863.II. Listy Jerzego
Dominika Dowmonta
posła do cara
moskiewskiego...XIX w

Listy Szwajcarskiego Dominika
 Dowimonta
 Posta do Cara Śmia Moskiewskiego
 do
 Króla Jana III Sobieńskiego,
 pisane r. 1692 i 1693.

^{F.}
 Najjścińszemu miłosierwy królu!
 Janie i Dobrodziejcu miłosierwy.

Wkręci mi już tygodniu wziętem trójką posztę od granicy,
 którą mi odestano z przykazem Pańskim w przesyły przysłę;
 a z tych odebratem i od Waszej Królewskiej Miści Pana mojego
 miłosierwego, de data z Saworowa 10 Suli. Jako tedy za odo-
 braniem pierwiej de 26te Junii o z eodem loco rezidentii Pań-
 skiej, domostwem o przyciśnię postu Pańskiego de Waszej Król. Miści
 Pana m. miłosierwego, per Ministerium. Carem Schismem; i co
 mi odpowiedziano na rozgovorze de 2da presentis, najajutn
 zaraz, ad terminum expeditionis postae z Moskwy, pisatem
 i oznajmitem zastelnie W. K. Miści Panu mojemu miłosierwemu, tak
 i za odebraniem terażniejszego listu pańskiego W. K. Miści toż
 uczynić zyczeniem, gdyby succederat conferentia, jako staratem
 się o to studio et omni possibilitate; - ale że wyznaczano się
 dniem jutrzejszym, którego przypada uroczystość B. V. Mariae
 Assumptionis veteris styli, a we wtorek święto takież, mierukotwornu-
 nego obrazu, t. j. Veronice, to też jako się zbiorą na czasu spozobierci
 po odprawionych praznikach, czekać potrzeba na tę pogodę do confe-
 rentii, a tymczasem, jako w kordym i terażniejszym tygodniu posty
 cursusz nie opuszerać sterilitet. Incidentalna bowiem pro-
 tunc nie ino, jeno że undique per ora populi volat fama,
 et pro certo narratur, że owi Koczuboj, pisarz kozacki generalny,
 co od Mazepy hetmana do Krymu uszedł, i dany mu jest od Pana
 Krymskiego buncand, z Tatarami i Kozakami zaporoskiami,
 co także udali się do Krymu, jako rzekli Orkli sity miasteczok i asi
 wybraowazy, ludzi i bydeł zagarnowazy, nullo resistente i aż o samorz
 otartoz się, do Krymu sterum powrócili z zdobycza.

Kardas się byli potrowizh, hac irruptione w Ukrainie mijsica, na
 Moskwi, i dopieroz mi tyłko ludziom owym, co dawniej kazano było
 ku Biatogrodu do Szereveta, pomiestezystowu od Wologdy i Oki rzeki,

2

także i Normosczyków z Moskwy, (i a gdy parsi kazano było po-
wrócić:) iterum teraz jak najprędzej tamże na miejsce naznaczone...
z obozowiska wychodzić; lecz i inszym przykazom strzeżliwym
i konnym ludziami gotować się, opuszczając wojenną służbę,
Kiedy zaś wiadomości przysłał Chareppa, że się wrócił, satarawie,
i tu też odwrotna służba, prócz naznaczonych pienszej ludzi, bo ci
poszli teraz ku Beremetu.

Cutkownik hadziacki, ow to siostrzeniec Samoitowiczew, co
już pisatem o nim, post quaternas turturaciones et ustriones, w
tym tygodniu mittitur in exilium do Tobolska w Sybirze, tamże
gdzie Samoitowicz dzieśdło jego zostawał i umarł. Syna jego na
insze kędys miejsce, także in exilium wysłać mają; a czerniec
Salmonek po tak wielki turturach jako Cutkownik, ogniem i klu-
tem, powiadają że na dalszą executią pro arbitrio mają być oddani
do Chareppy hetmana. O powrocie na stolice cara Smi. Wołwa
z Bereastawoia, nil certi. Sędzi powiadają że na Semen deń mu
być do Moskwy, a drudzy że się tam do S. Georgia, które święto przypada
25 Septembris wst. styki, ma zabawić. Paec ad praesens napisawszy,
padam do nog W. K. Miei łana mego miłociwego, jako Waszj krol.
Moim łana m. miłociwego wierny poddany i najniższy sługa

Jerzy Dk. Dowmontt

Die 24 Augusti r. 1692
w Moskwie.

II.

Łużem oznajmił W. K. Miei łanu memu miłociwemu przeszatego
immediate tygodniu, że dotychczas (i jako i dla czego?) nie było re-
sponsu ad priorem proposita, i jako Dumny pierwszej umkając od
conferentii co raz, na ostatek ad instantias et continuas do siebie,
tak do domu jako też i do braykaru poselskiego missions, powiadał,
że trudno mu czynić w tym respons i resolutia, w czym sam in utroque
nie ma od łaraw łamosciow deklarati. Non suporet tedy, jeno dowieść
teraz że w przatym tygodniu już mię doszedł i list W. K. Miei łana m. mił.
de data 4ta Septembris z kukirowowa, in tractu stensis, kiedyś W. K. Moie
łanu mił. osoba swoją pańska wnt dowieść tylko, od wojie swich konnych
i W. Słowa Litewskiego zostawać już raczył. Ten tedy odbrawny, co instantius
czyniłem starawie o rozgowor, et singulis diebus poytatem do Dumnego,
quo magis nastaly quaestiones: Jeżeli i jak przedko zechce być W. K.
moim

Moje przytomny in castris, czyli też przez Ichm. M. Hetmanow
 obójga narodziła kampanią tegoroczną, terminarę sechiesz? —
 Jakoż najpóźniejsza validatio nastąpiła hoc in passu, bo kiedy nie
 wypuszczając ich z terminu, jako inszych czasow tak i teraz upomina-
 tem się o respons i resolutie, categoriczną, na dawniejsze propositie,
 o których scriptum nie raz, i doniesienie o pośle Hainskim, prwej
 o przybyciu a potem i uczynionej propositii jego, suadendo paci-
 fikonem cum Bortha Othomanica, interponente mediatores Principa-
 ta swojego etc., etc. deinde circa dispositionem wojsk Wik. Mił., i o im-
 przie od Szoski uczynionej, etc., spytatem się z tym unijormitor,
 czego się tandem spodziewać z strony tutejszej, i jakiej dispositii wojsk,
 kłweryi, posilkow, albo skutecznych przemyslow wojennych? Jazali, jesi
 nie na Krym następatelnie, przynajmniej na horodli, etc. — Uspadniam
 zaraz z tem na początku, zagań konferentia, Dumny, dawniejszemi
 naradając ambagibus, co mawiał o wojskach tutejszych mnogich z szere-
 metem i Maczega hetmanem: że nie schodzi i nie schodzi na przemy-
 slach wojennych — Interim subduxit, że lubo (inquit) wiadomo
 jest carom. Ichmiciom wedle doniesienia na przeszłych rozgowaach,
 tak o przybyciu Hainskiego posła jako i uczynionej propositii przez niego,
 ato ~~już~~ jednak, że jehere nie mają copraw listu pisanego do Krolwidskiego
 Włohczentwa od Hana, i tegoż nie powiadał jakże kondycje przynosi
 ten posel, dla ustąpienia w stronę Krolwidskiego Włohczentwa za pokoj,
 albo i jeśli osoba swoja będzie Krolwidie Włohczentwo w obozie? Spytat
 się hunc in sensum: na co mi responsum zaraz: Quo ad primum, pisali
 nie donosi tego, czegom sam nie miał, ale to snadnie rozumieć, że kiedy
 suadendo pokoj przybył, to też nie o czem innem i Han pisać musiał,
 a co do kondycji jako wiele oblecuje za dojściem pokoju w stronę tego
 Krol. Maie hana m. mił., to Waszmościom rzetelnie powiadałem, co i potwori
 Tatarskiemu ad proparta powiadać, i podobno nie pytając się o kondycjach.
 Kiedy tak responsum, że teraz non quae pacis, sed quae sunt belli curantur,
 poniosari wojska chrcieianickich koligatow na tę wojnę swiętą wyprawa-
 drone in acion, a tymczasem że też dano znać od Krola hana mego do
 tychże principes koligatos, jako do Cesarza Smi chrcieianickiego, Kaptley
 Weneckiej, tak i do Carskiego Włohczentwa przez mnie donosił szp. Krol.
 Moie lau m. mił. też samo rozkazał; nalezy mi oć respons i resolutie ad
 supra dicta, o co proszę teraz et instantor domawiam się. — Quo ad ~~primum~~
 azar Krol Smi lau m. mił. nie dawszę przytomny w obozie, albo w pobliżu
 wojsk swoich kądziej kampańii zostawać rany, jako się o tymi refleksionie
 snadno, co moży być wiadomości publicane, które miłicie drukowane przez
 Rygskę

4
Ryńska poszła, iż wozy et necessaria poprzedzające bytność pariskę
Sęgo Król. Mości, przed mediacją króla, wyprawione do obozu, a teraz
kiedy już i z pochodzą, t. j. ex itinere zbliżającego się, i już miał
dotrzeć do będącego tylko od wojska Sęgo Król. Mości łana m. m. s. o. z. e.
dochodzi miż list pariski, toż samo repetendo, in nui responsum
nie jeno ad supra dicta nexum colligationis spectantem, żeby się
informować de dispositione wojsk, albo de subsidiis etc, ale też i
nato, co recentius mając injunctum od W. K. Mości łana m. m. s. o. z. e.,
domniostem, circa mittendam plenipotentiā ad tractandam pacem,
jako to i W. K. Mości za dotychczas wiadomości z Wiednia, (i de cege, i z
Wenecyi poselstwo in prompto) do wyprawy Sęga swego uczynić ra-
cynę dispositā, a coram dekludując przeciw i tego, że kiedy sub Cypru
pokój ten traktować się ma, a na przestym rogoworze już jait inter-
pretatum quid sit Cyprus? to też przypominając zawase, iż jako
do pomysłnego in commune christianitatis bonum, otrzymania traktatu,
armatā, tak i spolne requiritur poselstwo, etc. — sui hesitantes ap-
paruerunt, nie tak dla tego, żeby nie uczynili responsum ad memorata,
jako snada co manifestius est, że nie mieli resoluti Carsticij i gajzi
car Smie Piotra Moscuae raris, bo którego dellerrwać nie można,
quid pro quo mówić począli. — Realizy bowiem Dunny ze, ato od bratu-
gradu i mijsce Ukraińczyk, za następnienius Soltan Gajgi z mnogim
wojskiem Krymskim, boje z nim Szerometow Bogarym i Szazappa
hetman mieli, etc. a w tym też jako zwykli udali się do zwrucenia,
mówiąc: że z strony Król. Wierchinstwa nie było dotąd żadnego z nie-
przyjacielskim experimentu, na co też zapatrywać się należy, etc. —
Odpowiadziato się już to i nie pierwszy raz, na to hunc in sensum:
że jeśli colligati dopełnić patrzeniom tylko, a nie spohy rada, i rski
onę wspierać, także było. potrzyć i w paktach, w którychże per expressum
zapisano, wojować spolnego nieprzyjaciela, sojussem i następcetwa się na
niego; ja się tego trzymając jednostajnie domawiam się, i upominam stu-
teanych przemysłów z tutejszej strony, i wojennych operacji, przynajmniej in
recompensam w przeszłych leciach opuszczony campaign, zwłaszcza kiedy
wojska Sęgo Król. Mości, również jako i Carra Smie, także Weneckie,
w polu już dawno przeciw nieprzyjacielowi non in spatii imagi-
nariis (i jako kedy) ale realiter króla podjazdów już adrauli, non
infeliciter z taski boję, bo tak koronne z S. P. Starosty Kosimioszawin
(było to w gazetach drukowanych) jako i literwskiego wojska podjazd,
i lubo to wiatronogi nieprzyjaciel Tatarzyn, a przeciw i jednak gdzie
kolwiek onę dotrygnąć mogli, bili, gromili i żywcem mnogich zabili.

Improza tej obrocona od Soroki arza nie mięsza nieprzyjaciela tak bardzo, że i sam Flaw co był poszedł z wojskiem do Węgier, musiał się wrócić, zapatrując się na wojska J. K. M. i one obserwując w obrótach, jako o tem pisano z Wiednia i w drukowanych było gazetach, po tutejszemu Curantach, etc.

O! gdyby tak z tutejszej strony dopełniano Collegati, pomoc i dywersis Chrześcianstwu w nieprzepuszczaniu Orła Krymskiego czyniono, jakżeby nie był dotychczas nieprzyjaciół przy naszej b. o. starzy, albo do pomyslnych konditii pokoju nakłomiony. Trudno tu negatywne stawiać mieli, ponieważ i u samych przez posetę, Ruska była wiadomość o wyszłinn: powiadali tylko że u nich jest i ta de recenti wiadomość, jakoby Flaw sam umrzeć miał w drodze do Węgier, czyli tej powróciwszy z tamtych, etc. Szczęse się tu zalarbi, wzmianki rzeza nowca dla gajenia szeregowego d. r. i. w. i. k. na które deside-rantur cathogoricae declarationes, że nie mają Carowie ochone re-sponsum od Waszej K. M. łana m. miłoi., jakoby na bramotę swoję de data 3^{tie} Februarii vet. styl. z Moskwy pisana, którą tutejszy Chazydent oddawszy W. K. M. łanu m. miłoi., dotychczas nie jeno re-sponsum nie może otrzymać, ale też jakoby mu powiadzić miiano przez P. Rozyckiego, żeby się go nie spodziewać, ex quo nie masz na co odpisować. W tej tedy materji non visum aliter odpowiedzieć, jeno, kiedy ja nie miałem i nie mam dawniej koto tego i z tego tu miejsca informatii, pogotowiu kopii z bramoty nie dano mi kiedy ja posytano; to też officii Chazydenta jest to tutejszego, starać się i wie-dzieć jeśli słusznie i na to potrzebuje responsu, etc.

Za takim tedy zdarzoniem się dharzi, respons iz na kilka bra-mot W. K. M. łana m. mił. do Carow ochmiciow oddanych nie bliżu, a jępie takich które fundament mają ex pactis conventis, tak w kupieckich pretensjach i roznych krzywdach, jako też i o dług znaczący po Samoylo-wiczu między hetmanie kozackim, winny b. Wojnutowiczowi Polacko-wi Chazyrnickiemu, za którym po tracie już ongi oddawny bramotę W. K. M. łana m. mił. do Carow ochmiciow, nie tylko satysfakcyi w długi za obowiazkami prawnymi i sprawiedliwymi, ale i responsu na tra-jakie bramoty w tej sprawie, a na czwartą za kupcami mohilowickimi diebus Martij anni cur. oddana, mieć nie może, acokolwiek vice non singulis conferentis prore i domawiam się o to.

Repetendo interim vices uozynionej propositi wrzgdem wywy-tania zład Plenipotentiaris do traktatow swreckich, zem jęszere i na to po wozicciu na domiesienie Carom ochmiciow nie słuszad resolutii.

izby

6

żeby ja mieć na posztę następującą, requirebam; ale i tu da-
wniejszemi terminami Dumny narabiając, powiedział że to
negotium, ufając przyjaźnemu afektowi, jest commissum
S. Król. Włochasintur, — i pewni zostają Carowie Śmie, że in-
teresów onych zostawić nie będzie raryt. Jakoz (inquirebat)
że nie można, królewskiemu Włochasintur obrecawszy już
to wysiwiażąc, stram, podług depensorów wioeznych acce-
dere i do traktatów Turreckich bez monarchow tutejszych, etc.
Na co mu responsum sufficienter wyrażawszy, że jako w tym
co należy do pakt wiecznych, było i jest dyspensacjo z strony
W. K. Miei łana m. miś, ponieważ każdego czasu, kiedykolwiek
Zanosi się na traktaty, wczesnie donosić i przestrzegać raryez,
i jako do poparcia skutecznego i kontynuowania wojny swojej
wzywasz, spólnego poselstwa do traktatów zyczyć, tak i do
wzajemnej przyjaźni i *intactum relinquatur,*
cooby z strony W. K. Miei łana m. miś. non adimpleretur. Hoc
stram enucleatum, że dojdą traktaty za przybyciem do Wiednia
postow Turreckich, mogłoby to być co i palta alleguuntur, że oz-
najmując o tem zyczyć poselstwa od Carow Schmicow, a in quan-
tumbj umyślny zład Plenipotentiarius do tych tam na ktore za-
nosić się nie przybył traktatów, non graviter swojemu com-
mittere Plenipotentiario. pro temporis opportunitate, ale że inszgo
nie było i nie maż na to obowiązku, a ten tam czas i rok spotat
bez traktatów, ktorego i tutejszy postannik będąc w Wiedniu, z
Postem S. K. Miei zanosić się nie chciał; bynajmniej z tym nie
idzie, żeby deklaracją wedle tamtego czasu na terasniejszy,
albo i na zawrze miała intentum zabierać apprehensii, żeby
pro semper lex aliqua formaretur ex illa. ponieważ wyjmując
są już z tego, pisac raczy Król Śmie łan miś miśowiny do Carow
Schmicow, i że się wyją domiśtem nie raz i ja, et rationibus
validissimis deduxi, gdyż takie okazy (i. Strzeż Boże non ad
quatum Tractat.) zwykły peiggac za sobą różne skruputy, inter-
pretacie i nieduności, zastawera kiedy i za niedojściem traktatów,
postannik tutejszy naonczas w Wiedniu, non ubique inditio diffi-
dentiae processit. etc. Nie było na to przymowal ani refu-
tati, szczególniejillo powiedział, że jeszcze bierz na do-
miesienie Carow Schmicow: a jaka będzie dalca resolutio
monarchow, tak w tym co do responsov na oddane kramoty,
jako

jako i na ten punkt co de mittendo Rempotentiaris, opowieszmy
(inquirebant) innym arcymistrzem i. j. innym czasem.

Do kramet interim oddanych, osobliwie na instantis W. K. Mis
Pana m. misⁿⁱ w sprawie l. Wojniłowicza, obrudabant Niekludowa
Makala, o którym powiedziano, że lubo sąd był i' daktret W. K. Mis
o dtug jemu jakis' ad W. Potockich, ato jednall żadnej miś miś i'
niema nie tylko satisfactii, ale owszem podać osobliwiny Carom
Salmicim, jakoby upominającego się i' za daktretom prawnie (: do
kogo pretensia o dtug;) zjeżdżającego na odprawę z dworzani-
nem, pogroziło zabici' jesliby jeszcze miał się pokazać dla upo-
minionia, etc.

Konieczje zatem, nie moze zamilosc i' tego, czego się nasturkać
przychodzi circa operationes bellicas na Krym, albo in subsidium
colligatae Christianitatis: koto tego gdy się darzy okazyja mówić
z jądqćmi pro exercitijs do Cara Smi. Potra, albo powracające-
mi z pól Przebrazieńskich, i' innych ex iisdem locis, co tu po-
ciechanis nazywaja, (i' na które ingemiscunt omnes) ... Czy nie
waczeby tych ludzi i' kowity co się na to in impensum wazy, obrócić
na spolnego wiary i' kowity i' nieprzyjaciele, a sojuznem podług
zaprzysiężenia wojować, tedy (: re vora :) sila ich pyta się, na
jakiego nieprzyjaciela?

U nas z taksiej bozej cicho, i' na inszą wojnę skaalki i. j. ordy-
nansu nie mamy, procz pociech kosudarstkich, które ze już di' zy-
wego dojadły, passim loquuntur. Takoz uwarzajac rerum circum-
stantias, kiedy po przestoi i' zaprzestoroczniemu poszte, ...
ze z Semendaria do Chikuty s. protrahowano (: albo maja, czy nie
maja być ordynanse na wojnę krymskiz;) ordynanse, slowem za-
wrzec musze, że niepokoj w chryscianistwie, pokoj i' zastona tu-
tejszym państwom i' krajom; a z tym przezyc lana boga ze
dobre zdrowie i' dlugotrwałe szczytliwe panowanie, padam do
nog Paniskich, jako W. K. Misu Pana mego miboniuwego wierny
poddany i' najniższy Sluga

Jozy Dk Dowmont S. K.

9. 13 stni r. 1692.

w Moskwie.

Najj. miłosciwy Krolu! Panie a Panie i Dob. młode.
 że mię doszły trojakie wrasz listy W. Krol. Mściłana m. m. i.,
 de data 17: 24: et 30: Septembris. z Komorzan, superiori do-
 miestem posta.

Już też po odebraniu tych listów łaskiwie miatem rozgwoził,
 i cokolwiek należało ex re et necessitate pro exigentia casu,
 et ad contenta listow odebranych od W. Krol. Mściłana m. m. i.,
 lubo to sat fusi expositum, abo jednak nie tylko żeby co wyperwa-
 dować, albo humanitus dokazać, pro subsidiis in rem collegatis
 Christianitatis, lecz i ustyszeć niepodobna więcej nadto: że jako
 zwykli przemysły wojenne z strony swojej, awakadurick płonne
 i żadnego podobieństwa do prawdy pogotowiu skutoczności
 niemające zawrze extollere, a wojenne obrzeiszciznia operacje
 ozdoby wojsk W. Krol. Mściłana m. m. i. deprimore; tak i teraz, jako
 to sinistre interpretatur, groza wrzyskiego pisac... sufficit
 bożiem namienić, że dumny dykt Omelium imriet to nec
 impudenter, z niejednokrotnem podłożeniem, że jaka następu
 żadnego od wojsk tatarskich, z stanem na państwo i wojska
 W. Krol. Mściłana, ani z Seraskiorem tureckich do tżozenia się z nim
 nie było i niemasz, tak i Soroka nie jedno oppugnati, ale
 też oppositi od wojsk tatarskich i tureckich, i żadnego na się
 nie miata młobespiereństwa; ... coram interim postworzdra-
 jąc, że w niej i pro praesidio ludzi więcej nad postworzasta
 człowieka niemasz: a o Smi. P. Kasztelekowie chełmskim,
 narrativa, że jako on z Niemirowa nigdzie się nie wychylił,
 i noga żadnego nie postata za Dniestrom; także i od wojsk W. Krol. Mściłana
 na Kamioniec i przeciwko nieprzyjacielowi, wojny nie było przemy-
 slow... Na takich zarzutach (i powiadając że są tylko w domowych
 krajach wieszaty) wszystko prawie czas konfuzjency schodził? —
 Odpowiadając się im ad tam impudentes objectiones: a ktoż to,
 jeżeli nie Stan z wojskiem tatarskim, który nie mogge Budziarskich
 Ord poizgnąć za sobą, propter imminens periculum od wojsk W. Krol. Mściłana,
 wrócił się z Węgier na Budziarsk? — z którym i Seraskier
 z częścią wojska tureckiego tżozł się pod Szachpury, i tżoz odar
 wotolski z wotolskimi wojskami postępując ku Soroce, i na same
 tylko wojsk polskich, i W. Krol. Mściłana obraty szeregownie zapatrując się

które jako miały być w domowych krajach; dopiero kiedy to i od H. Potanana wódek Koron; że w obcasie pod Wisniowozkion był in Augusto, deductum, a teraz november ko. i razy kilka orambuty tureckie, tatarskie pogromiwszy, nie tylko na granicy nieprzyjaerskiej, bez etiam in hostico opioraty się; i pod Kamieniec woadle moxności czasu były wojenne przemysły, tudzież dla biji chreścijaniskiej i skutecznej diwersyi nieprzyjaerskiej od wojisk Cesarza Smie, albo jeżeli się intentia expugnati Kamienca w blokadę obróciła, że Chocim i inuse miejsca po Nadwiastnu osadziły, tak requirebat temporis et belli ratio; bo kiedy się Stan z Ordami, Soraskor z wojskiem tureckim i Topodar z Wotolkim, wszyscy potęga, udali pod Soroke; toć gdyby Kamieniec zdobywać nie jeno wojska nieprzyjaerskie, a na odsiecz przybyłyby, ale też przeszkodziwszy Kamieniecką expugnatę, Straszkoże! i Soroke odebrać mogły: bo distractu Kamienicem, trudnoby myśleć o Soroce i jej sukcesie, zutawia kiedy z niskąd posilkow nie byłoby, za omymia nadzieją, o wojskach tutejszych, do tyczenia się i pomocy, która gdyby też nastąpić miała, na tak znaczącą imprezę, pewnioby i H. Ciesnoki, który nieprzyjaerskie gressus obserwowat, z wojskiem pod komendą swoją będącym, nie omieszkaby okazji wpadać na Budziak i nieprzyjaerskie domy pustoszyć etc.

Ala to wszystko cokolwiek się mowi i perswadyje, i widomie deductum, surdis fabula: bo jako zwykli, i na to odpowiedział Dumny o Hanie: że z nim nad 4 tyśiące wojska nie było, i kiedy już jest zdradony z hanstwa, powrócił i z tem do Hymnu: a na nichie tu był Soltan hatga we 40 tyśiące wojska, i przeerwło niemiennie Szeremetow od Białogrodu, a Marzappa Kletman od Ukrainy z wojskami tutejszemi obracając się, wszallże wojenne czynił przemysły. — Inre factationes et verborum inaniam wypisując, foris non caperent: dosyc bowiem, że przez tak wiele lat a termino pactorum conventorum, zaprzyjajany sojusz nie inogzej interpretatur, tylko, że natura jego kordem z strony swojej wojować i zastawiać się przeciwko nieprzyjaerskim, ut hac formalia semper: wsiak siebie bioregi.

Oppugnati zamczekow tureckich, po Maddrigmu że nie pozwolono w rozgowaek, ani to napisano żeby wojska do ztyczenia dawać, albo na Budziaki poigtać; zacytn kiedy tego (inquirent)

w dogovorach niemasz toć neque tenentur prestare bo
 wille opisania się pacis i sojuszu zaprzyżdżonego, czynili
 dom i czynią z strony swojej Carowie Schmie dotychczas,
 i w następującym czasie idom prestare gotowi. Ubociewny
 się z tym i do blakady Kamieniockiej rzeki Durny: że to nie
 tak dla przemyślow wojennych, jako dla pożytku i dopięciowania
 od okolicy Lickow Kamieniockich, zaszczyty uczynić rozkaz
 krolewskie Włohreniutwo etc. — że i H. Kasztelan Krakowski,
 Hetman willei Koronny, lubo datowany list pod Wismisowoychom,
 jednakiem to nie oboz jaszere, lecz dom i Wismisowoych. Leby
 to wojska polskie byty pod Schimie, toby za oboz rozumieć się
 mogło... secus, idom est, co w domu. Responsum na to: że
 kiedy tak mówicie o Schimie, zakładać tam oboz... a gdzieś
 wstrzymanie wojsk tatarskich? gdzie nastąpienie albo offensive
 na Krym? gdzie sojusz na pomoc? dywersyja realna podle
 pakt zaprzyżdżonych? a przynajmniej jeżeli nie na Krym,
 tedy nastąpienie na horodki? gdzie wstrzymanie albo nieprze-
 puszczenie Tana z wojskiem tatarskim? — stony jako i kiedy
 chee, przechodzi sine ullo impedimento et diversione z tutejszej
 strony, i nie tylko daje pomoc wojskom tureckim, ale i państwa
 tychże monarchow sojusznych, t.j. polskie i cesarskie pastwozy i
 winowca obraca, nie obawiając się żadnego niebezpieczeństwa,
 i nie znając go z tutejszej strony. Nie było dotychczas tej sojusznej
 pomocy od wojsk Carow Schimion, niemasz i teraz, i w następującym
 czasie bedzieci co skutecznego albo nie?... proszę powiadać i
 zapewnić: gdyż nie styżatem hucusque rzetelnych ad propozita
 responsov i resolutiv. Pogotowim nie wdrzata i nie miata colligati
 na wojns sioisty Christianitas takiej pomocy i dywersyji, jako sobie
 obiecywata z strony tutejszej, osobliwe krol lau mój miłosiwiy,
 za stłaceniem się pacis conventis z Carami Schimionami; i w tej
 się przy rozgoworach okazyach nauczyć trudno, procz zarzutow
 nielusznnych i nieprawdliwych, tego nastateli, że chcecie aby za
 stronę tutejszą wojować i traktować: bo jako do wojny spójny nie dajcie
 posiłkow, sami na nieprzyjaciela następującie nie idacie, tak gdy
 się i do traktatow podaję okazy, nie porytacie konsyharow, jakoby
 też to widzieć i znać mochteg, aboli nie reflektując się nad tem, co
 oras requirit, i kazdy za stronę swoję usnawiać i domawiać pozwisou etc.

Ale i tu miasto responsov slusznych, też same narmienione
 superius verboritales, jactationes, in extollendis rationibus proprijs.

ze wedle sojuszu i pakt postanowionych nie powini in-
 czej, a w przydadku exardescens na murze, kiedy się prawdzi
 darznie i dowiedzia ten samem, co in antecessum powo-
 daja, a to się nie prawdzi: i właśnie plomnoiein słów i
 następow na nieprzyjaciela zawodzi, rzecy chreścianstwie.

Nieopuszczając interim okazyi do zmacania przypo-
 mniato się, że nie uczyni resposnu i na to, jeżeli będzie
 wystany Plenipotentiarius, in quantumby przysię miedło do
 traktatow z nieprzyjacielem? ... Na co haec formalissima
 dumnego per digressionem do mnie: a wszakże nie raz (cinque-
 bat) deklarowano tobie imieniem carskiem, że to darsio Wic-
 lilija Rosudary zarzucyli Kordewskiemu Wieliczeństwu etc. -

Oh respondendo: że W. K. M. wymijosa i wyjąć już rozczesie się z tego,
 jakby też nie słyszano tak simulatum silentium. - Byłtu i do
 expostulacji o wydanie zbiegłego rotmistrza Damity, który zaszkodi-
 wny na kilkadziesiąt tysięcy H. Kaszatanowi Krakowskiemu, Het-
 manowi w. kor., udał się w stronę tutejszą. - Alterum est, że i ludźi
 wojenni z rozkarcania Hetmana Mazeppy, krzywdy czynią w staro-
 stwie Korsuniskiem. Domawiałem się instanter tak o wydanie
 zbiegłego zbrajca, jako też o sprawiedliwosci i satisfakcyi skatany
 o krzywdy i szkody, a to in fundamento pactorum conventorum.
 Lecz kiedy utrumque wzięto na domiōniōie Carom obmissiōie,
 resposnu czekam, który żeby skutecznia następic miał i bez mtręgi,
 magis opteudum.

Korrespondentia wzdów tutejszych, jako vacillat w rzeczach
 wojennych, gdy i o tem mówiąc uskarżyć się też przysło na nie-
 szczerość, że jako w przestym roku Kniaz Dohoruli nie korr-
 spondował, odwolywając się do stłochy względem czyniōniōie respo-
 sów; tak i w terazniejszy hetman Mazeppa raz tytko odpi-
 sawszy H. Kaszatanowi Krakowskiemu, i to non sine incliōie nie-
 szczerości, kiedy daty z obozu z poł blihlo Samary, a w rzeczy sa-
 mej zostawał w Nowych Mlynach etc. - a gdy potem dla tejże kor-
 respondentii dla sprawiedliwosci i satisfakcyi przysłał H. Het-
 man W. Korony, nie jeno delegata correspondentia, lecz na lora-
 staw, ani listow postanych nie chieino przepuszcic za Dniopr etc.
 Odpowiedziano na to: że hetman Mazeppa korrrespondował, bo od-
 piawszy H. Hetmanowi W. kor. z Hoftny niedaleko Hadziava z
 obozu ku Samarze, oznajmił o tym i na Moskwe Carom obmissiōie.
 Arctem tedy: dobroby probuowac veritatem correspondentia, i tak rucni

12
się do listów Mazepińskich. A kiedy prawniczo obrzeczona legende
korespondencji pomniejszonego Koltmana, ad interrogata, którego
czasu i której daty?.. szukano jej w liście przywidoznanym, znac
że i nie tym na który odwoływano się; a nie znalazłszy, szłyh, się
do siebie dla porozumienia, a potem rzekli: że d. 17 August. rot. dli.
Luzana i tu apparuit simulatio, kiedy habitantes czynili cognitio-
nem daty, qua propter expositum casus, ię to mancum documen-
tum, kiedy tam z pol. Samarckich, nie bywszy na mię, postiona
data: a dopiero affirmatur, że z Koltwy. Zaçym kiedy się jedno
drugiego nie trzyma, to rzecz wiadoma (co miało być) że na Ki-
jow i na Borestaw dla korespondyi w dlistach wojennych i
dla sprawiadiwości przepuścić nie chierano, co vim paritorum sequit
sublicuerunt tedy, a w tym też nastąpiła insza expostulatio, o nie-
bezpieczności posaty moskiewskiej, że dvojaka korespondencya do
W. K. Mii. Pana m. mił. d. 28 Septembris et de 4ta Octobris in supposito:
dla czego urgeter inquisitionem petii et informationem, o zginię-
nych pismach w stronie tutejszej, na co obiecano uczynić rozisk.
Gdy się protestował przed tygodniem, że nie mogą dawać na
poszte korespondencyi w dlistach obzię wiślickich hosudawstw,
poki nie będzie Satisfactio, albo się nie powiezą listy, których nie
było u granicy; tu się okazuję powiódzieli że w imię goniec, id
ost posatare tutejszy, który wiozę listy z Możajska do Wiaryny,
gdy mu szkapę na drodze ustań, za nadjechańiem ludzi wstłotych
powiadajęcych się z Wiaryny, gdy jednemu z nich przemijajęcemu
oddad żeby do krosu zawiozł czy odda zararem w Wiarnio; —
Zaçym (inquunt) że między goncem a tym catorwidnim mankament,
którego żeby wznawał, postano z nimie woję będjacego Cyskaru so-
lskiego, żeby to daroto skuteczenie roziskać. — Quis tedy sponsor, że
chiam ad gusmedi dubias pollicitationes, że nie zginię pomniejszona kor-
respondencya, do rotu posztręgniętra tutejszego zwyczapnym porządkiem,
wedle tygodni currenti addana?...

Posiannik ztąd paratur do W. K. Mii. Pana m. mił. z bramoty Carkę,
expostulujęca o przymuszanie jakoby ludzi kondycyji różnych ex
Disunia ad Unionem, w miejscach i ziemiach, o których gdy mi
też exprobabatur przy konferencyach, pisatem niejednokrotnie W. K. Mii.
Pana m. mił. posytaję listy. Do hezydenta swojego przy dworze W.
K. Mii. się ukaz carski, żeby drugi rok zostawał w Polone, i pismięko
na przewięż roczną trzynacie set rubli, alias tak wiele we złocie z kasy
carskiej, po fl. 11 czerwony złoty wedle currenti w tych krajach, i sokoł
sokoł

2.
sorochem trzy contentatii. Sednie z tym namyślny podjąwszy (była
się droga Sanna upundowała) byłam porcelikię, którego
siostra rodzona za tymto Porcysem Michałowem, będącym nu
na rezydencyi, Ma też tu jako przemytch który zostawił
li na rezydencyi w bolsze, tak i terańszojnego biatogiewa,
ktorej providentur procz zbozia i legumini wszelakich, na
czworakie uroczyte Sarita w roku po rubli 50 z skarbu czar-
skiego. — Mnie zaś kredy po ten czas ani to wedle prawa na-
pisanego o rezydentach, ani też wedle assignatii W. K. Mi. pana m.
miściwiewa, od trzech lat jednej, a od roku już drugiej miściwiew
wydanych na porcykle in vim deservitę provisionis, contractentes
skarbowi nie dbając na rozkaz ławki W. K. Mi., et administratoris
S. P. Podskarbię W. K. Lit., dotychczas nie wyptacili i niewyptacają,
miściwiewu W. K. Mi. pana m. miś. oddając bacznie, supplicując
nie przestanie i uniesienie prosząc, o compassię dobroćliwą super
afflictiones meas, zedym publico in obsequio W. K. Mi. i Rosyjskiej,
z grodu nie umiśrać, a doczekawszy się z miściwiewej Tarko bankrotnej
liberacii, miał się ozem z długois wyptacić, nad dierżogtek iglicy
u rożnych kredytorow wjary katolickiej zacięgnięnych, którzy nie
mogąc się doczekać jako i ja z. skarbu Rosyjskiej i z którym którego
się wystami po wszystkie czas, niezmiernie na ubóstwo moje exorant
sumptibus;) nie jono censum który muszę płacić, ale i samego kapitału,
gotując czotobitna do Carow i samego W. K. Mi. supplicik, jako miściw-
ca Imperio Patres Soc. Sana piszą: że i tam o kilkaset talarow twar-
dych pod bytności tu na Moskwie gnych zacięgnięnych, nie są wyptacone,
a cokolwiek odemnie z naznaczonej porcykli in vim provisionis od
trzech lat wykazonoby, gdyby mnie od tyckie miściwiewych kontrahentow
skarbowych wyptacono, na ktorow przed panem Rogiem i majestatem
W. K. Mi. i Skarżę i protestuję się solenniter, zabrać pohińwania
i miściwiewego rozszędka pańskiego, super remittentes et retinentes,
zabrymanę należytosi, a z tym pana boga prosząc za dobre adomnie
i długoszczęśliwe panowanie W. K. Mi. pana m. miś. którego majestatis
bankrotu debitum oddając venerationem, jako W. K. Litewskiej Mości
pana a pana mego miściwiewego wierney podkorny i najniższy Sługa
Sergij Dominik Dobromost.

Die 24 Novemb. a: 1692 w Moskwie.

P. S. Od. duchowoni Missionarii ex Imperio abas z Morawy, ad curanda Divina
jadący na Moskwę, niedziel catorzy już tu retinentur w Smoleńsku. Non absque
scrupulo hoc ros w tutejszym narodzie, et ideo debitoratur. —

Miłosty Najświeższy królu, panie a panie i Dobro-
 dzieju mój.
 Od czterech zupełnie tygodni (i bo a 4ta Octobris) nie mając od granicy,
 a z choskwy na szosty, o pizeorakich listach consequenter po sobie
 następujących tygodni, wystanych już na granicę, nie wiadząc, jeśli też
 donaty, nie miałym zgoda o czym pisać post-expeditas superioribus
 postas et nuperam conferentiam, gdyby przed wieczorem mi przy-
 stano nauwnyślnie z Braykazu poselskiego invitando pismo z woli Car-
 skiej, (i jako powiadziano) do konferentii. — Gdy tedy już omnisbus
 sepositis, jechałem na ten rozgwor praeter opinione przypatly
 (i do in antecessum od wiozmy samej, letniego i jesiennego już czasu
 w Cciu i ymni niedziel starając się uszkój, bardziej niż trudno
 było, jako się pisywało, o rozgwor) tak rozumiałem że celowicie
 serium otrzymam, albo uslyszę na dawniejsze propositie; lubo
 to o znaczej jakiej uczynionej improbie contra communem hostem,
 na horodkach ponad Dniepru turockie, lubo postanien wojsk tutej-
 szych ad conjunctionem armorum z wojskami W. Król. Moim łana m. m.
 uczynionymi dispositi Tusanej i skutecznej pro futuro campo da lau
 Dny, albo też nastatede de Kompetenzantio ad tractandum pacem,
 jeśli gotowy jest albo jeżeli go wyjechać mają, Carowie Schmorze?
 bo na tych punktach dawniejsze i siorwassa fundowaty się i funduję
 propositie moje, wedle woli i rozkarania W. Król. Moim łana m. m. nieloznego-
 aliiici nihil horum (i prócz dawniejszego i niedokontrolnego powtarzania,
 że odlegiem leżę bez resolutii Carskiej, jako się pisalo dla informatii
 W. Król. Moim) i nie osobliwszego uslyszec, pogotowiu nauczyć się z strony
 tutejszej nie dostalo. — Zagasi bowiem Dumny rozgwor terasniejny
 conditionami abas propositiami temi: 1° et principaliter wnoszą,
 dla czego kommissarze z strony król. Włobacintwa podług umowionej
 w roku przeszłym terminu nie wyjechali na granicę obadwaj, i
 diecia kommissary nie przyprowadzili do skutku, — a tutejsi kommissarze
 z strony carskiej wyjechali nie bliżu jakoby i z ludzmi ratnemi dla
 assistencji kommissarskiej, nie mogli się doczekać tylko jednego kommissara
 P. Łukomskiego. (i quasi rescientes o P. Łabockim ze factis casus) —
 ale i ten na małejki czas przybywszy, ledwo się powitał z kommis-
 sarzami tutejszemi, nie jono diecia kommissarskiego nie zawiorał,
 ale jakoby i bramsły pełnomocnej kommissarskiej nie pokazał,
 miał odjechać do W. Król. Moim łana m. m. v. (i cagli też na sejn: bo to
 formalia

formalia były onych:) przezco causant zawoed i podjęta kasetę wielkie, jakoby dla nieprzybycia kommissarzoow z strony W. K. Miś: na miejsce pogranične. — a zdo cum exaggeratione non modica, jako zwykli, czynię zarzuty nieprzestanne, że w państwach W. K. Miś opprimuntur Disusia, że ich uciskają, i do Unij przymuszają gwałtownie w kraju Łuckim, Przemyskim, Lwowskiem, etc. Induxerunt Idea Winińskiego Episkopa, wślibkiego nazywając, że ten (: prawia) nie jeno sam Unia przyjął, ale też siła duchownych i świeckich przywoadi i przymusza do tego, co jest przeciwko paktom i najprzerwszemu punktowi onych o religii, napisanemu, że do wiary nie przymuszają Stachocestwych etc. Skazgi zaś te, że do metropolity kijowskiego przez różnych dochodzą, a on pisat do Carów obchincioow, którzy urgenter przykarali to mnie powieścić, i żebym pisat do W. K. Miś intimarunt.

Responsum tedy co ad 1um: że P. Lukomski dotyc czynił funkcj swojej kommissarskiej z strony W. K. Miś łana m. miś:, kiedy pro termino zjechał, uśdiał się i witał z kommissarzami Carów obchincioow: że zaś nie mogli continuara dalsia kommissiji, przyczyna inopinatus decesus i wivis P. Labockiego. Bo kiedy obadwaj z woli W. K. Miś: i bezczepłej naanacochi byli sejmom na kommissiji, toć interwemiente casu śmierci jednego kolegi, nalezy żeby drugi deferat et referat i przesterocaniego zacagnia kommissiji, i tożsamiejszego czasu, dla czego non successit et continuatio, dla dalszej w tym decyzi pańskiej W. K. Miś: i całej bezczepłej, i żeby miał przydanego sobie kolegę etc. Niemasz tedy zawoedu żadnego, kiedy i oni sprowadzisz asistentia kommissarskie, gotowi byli perspicere opus coeptum kommissiji, i podobne na to wpażyli kasetę etc.

Quo ad 2^{am} dawno w tym, a rzekę ustauiszcianie expostulujecie Waszmoji: że co darszkowacjy naleziato łanu Bogu, że dorem ducha swego świętego do zgody i jednoci wiary prowadzi rozróżnionych ludai, których nie uciska żaden ani przymusza do niej, chyba dano świastko, rozumu etc. Mło zaś do kijowa przynosi i na Moskwe zanosi skargi, teoby raczej wślibom nazywać, który niezgodę w wierze sprawuje, nie co do jednoci świętej prowadzi, etc. — kiedy bowiem nie wymieniać osob uciskanych, ani tak dawno skharżeznych się, nie widać i nie słysz, — toć kiedy u S. K. Miś łana m. miś: skargi o tym nie bywa, poloż się ma obracać skharżezę kiedy indziej a nie do tegoż monarchy, który jest łanem i gospodarzem w państwach ad łana Boga obie do rądek powierzonych. Bekta z tym jednakoze na

jedno,

14
jedną jako i na drugą stronę, stwiera: ale na wszystko potrzeba
dowodów rzetelności. W tych tedy punktach sat. dissonant obmawiamy
się, gdy przyszło do prawymstw wojennych przestępcy już pola mowić,
toż co i dawniej powiadał, że mnogie były od Białogrodu przez
Szeremetowa i Mazarppę Kłamaną. Te i dalej na tydzień nie zejście
podług doboworów: przydawamy i to, że kiedy Han tatarski jest
związany znowu, a wojska wszystkie wroczy się już do Krymu,
toć trzeba się mieć na ostrożności od tych nieprzyjaciół, etc.

O wystanie Plempotentiarii kiedy się też i powstornie przy kon-
ferencji rzekło, nie więcej odpowiedziano tylko, że Carowie Słoni
nie wątpią o krolewskim Włochostwie, że nie będą przypomniane
interessa onych. Życzą aby nie zawierali pokoju bez nich; bo
i Carowie Słoni tego z strony swojej nie uczynią, etc.

Nastatek o poselstwie przybyłym do W. Kr. Miś od Klana, mówiąc,
dlugo wymawiali, że mają tę wiadomość, iż wielkie świadczonnie
się dzieje dla tych to postów bisurmańskich u W. Kr. Miś lana m. miś,
tak in victualibus jako i na tem, że różni do nich jako do gości
jeżdżali łobowi, nie jako do postów od nieprzyjaciela. Mijają in-
nymi zamiomili, że synowie Sł. Kłamaną kor. bywają, u nich często.

Responsum tedy: jeżeli humanitate nemo peccat, a jakoż ma
vitiū vortē, że monarchowie wielcy świadają się karą, postorn i
od nieprzyjaciół przybywającym: kiedy oni nie nieprzyjacił,
ale przyjaciel świadają: czego i uspołojenie, przybywają? O czym
dosyc' bo na świadczonnie, ani na nieświadczonnie jako zda-
teka patrzeć, tak i zapewne takich rzeczy które tu do-
noszą, nie mogą affirmare.

Z Baturyna powrócili, którzy ożerniew Solomona
zaprowadzili, powiadają, że decolatus seductor ille za dobrocią
z Moskwy postany. Na uwolbieniu totalne Demarackiego
jezoro nie ma innej resolatii, nad tą co się pisało superioribus.
Przez lana Boga za dobre zdrowie i długozasławe porównanie
W. Kr. Miś, Supplex u nog pańskich padając, jako W. Kr. Miś
wierny Sługa i poddany

Lery Dominik Dowmont

D. 24 Novemb.

A. 1692

w Moskwie.

Najain. mitojciwy krole, Panie a Panie; Dobri mi!
 Ludom to juž doniošl W.K. Mi' lani m. miš. i wyraziš superioribus
 postis, jako po trojakiš listach wraz odebranych od W.K. Mi' před
 4ma miedzielona, došty mjz znouu dvojakiš listy Panstkie, je-
 den pod daty 22 8^{mi} z Comorzen, a ten před miedziel dwouu
 odebratom, i drugi pod daty 30 episdru z Saryczewa, který
 před tygodniem wziętem; ato jednak hreat repatere wiadomoi,
 wel ex eo, ze in dubia securitate dochodzenia tutejšej korrespon-
 deneyi, bytoby wotivum, mied' informati, ješeli post suppressione
 dvojakiš listow, w tutejšej stronie, dochodiš teš w kazdym tygodniu
 miedelna korrespondencia odemniš: pomievari o tamtej dvojakiš
 z daty 28 Septembris at 4 8^{mi}, jakom juž pišal, lubo deklarowana
 zžad inkwizicya i satisfactia, przyznawajy siž ze poslatu wrožgy
 do Wiaamy listy z Možajka in culpa: ato jednak skutek obajga
 tego dilationes.

Ale! Najain. mitojciwy Panie! ješeli i sowite przychodzą cyto
 listy, ni mniš tribunandru, který separatim w kazdym tygodniu
 daje one na posatę tutejšy, chyba temporam injuriaz dubiisque
 transmissionibus.

Juž tedy, lubo to i po wzięciu trojakiš listow Panstkich, před
 miedziel 4ma, niš intactum relictum, czegoby siž wedle wyrażonej
 woli W.K. Mi' lani m. miš. niš doštyto, i zžad niš odpisato, jako
 caas teraznijšy currit, deklaracye nomine monarchu tutejšy, ch
 i rozgoworne succedunt volitationes, ato jednak i po wzięciu dwój-
 kich poslednijšy listow W.K. Mi', miedziel tray schodiš moris in
 declinationibus od konferencyi. W teraznijšym bowiem tygodniu
 certo certius declaratur congressus, na kterym co teš avoniat,
 sequentibus de Reg patebit W.K. Mi': bo teš idie o resolutia
 i satisfactia, instanter promotum in fundamento pactorum, pro
 interesse St. Kasatelana Krakowstkiego (i co najbardziej sprawuje
 diffugia od konferentii) i o nastanie ludai, etc.

O nastanie ludai kozackich, i bezprawie ktore siž dzieje w sta-
 rostwie Korsunskim Szepetoi, we wlošci Drabowski, tudnieš i zbriga
 i szkodnika na Kalkadawingt tysicy, Danata rohmistru, etc. bo to
 wziqorzy na domosionie Carom Schmis-ion, jakom superioribus pišal,
 žadnej dotychoras niš ucajniono deklaracyi.

Haec interim ad praeons, Car šnie Piotr po wesehyck i poieszyck
 niewczasach (i dicitur) aliquam zdrowia indispositionem pati, ob febri-

acutum. Decumbit w Preobrazionsku od niedria dwu, dla czego prostrahitur etiam droga, na ktora intensus de Pereaslauria i dalej: bo doktorowie nie dopuszczajac committore se in frigida auras. Jakoz teraamniejszy czas w tygich acahelurick mrozach chodsi, sniegow jednak niemasz i drogi consequenter sannej. Et quod plus est, hanc etiam ob causam, pewnego tu zlotnika w Stobodzie niemieckiej Gustaw dzieci, od przeszlotygodniowego poniedziarku wesele poszto in dilationem (et hac quibusque modi occasiones non extra praecipuas auras moderno tempore.) sam Car Smie Piotr jako wroty i ochoczy pan, marszałek i at disponatoris manus agendum suscepit: jest bowiem to officium zaproszenia, przyjmowaci i czastowaci gojci wesele, w czym wryskim infatigabilis dicitur esse Princeps.

Regia Missionarum przybyli recenter na Moskwa, ex Imperio, po odprawionej Dumie ante dimissionem ze dworu poselskiego, ubi locati erant, i z kommissarzem swoim. Za przybyciem widentur teraz per conniventiam solum habere libertatem, ze im pozwolono byc przy koiscie, a kommissarzowi, co sie tu ma uczynic pisma i jzyka moskiewskiego, najac sobie w miescie lubo Stobodzie niemieckiej gospode: gdyz po odebraniu bramy Cesarza Smie w przykarcie poselkim, non sunt admissi ad manus, neque habuerunt comparitionem a Carow obme detychozas, i dalej, si haec evenerit festivitas, non datur scientia. — Co tak namienowzy, gdy sie poruczam dobrothwej Tase kanickiej, baczeniu i kompasji nad sobo, z powtorzeniem niejednokrotnym proz i supplik unizonych, padam do nog W. K. Miei pana mego miłosejnego.

W. K. Miei pana a pana mego miłoci. wrocy poddany i najinziy
Stuga.
Iony Dominik Dowmont.

D. 15 Abri a^o 1692
w Moskoi.

Najśniejszy miłościwy Królu, etc.

Za przybyciem Świętych dwóch na Moskwę, którzy
 aczkolwiek niemiarowży comparitii u Monarchas tutejszych,
 ato jednak po odebraniu królestwa Cesarza Szwedzkiego w przykazie
 poselskim habitant przy kościele w Stobodzie niemieckiej, powra-
 ca Reverendus Pater Ordinis Predicatorum in Imperium na
 Warszawę, który że nie minie Grodna, gdy będzie wola W. K. M. i
 rozkazać mu być u siebie, et clementissimam prebere auream,
 patebunt multa de rerum statu państwa tutejszego, czego się na-
 patrzył i nasłuchał więcej niżeli przez lat półtora zostając, i co
 się z nim in secretioribus mówiło. Przez tegoż Reverendum Patrem
 odytaw W. K. M. list ze Szamachy a Reverendo Patre Capu-
 cino, przez Włocha jednego genera z Padwie, który lat dwadziścia
 w tureckiej ziemi, Indyj i Persyi strawiwszy, primo vere jadąc
 przez Szamach, miał ten list do siebie oddany, z którym na illud
 latum jeszcze przybył, i miał z nim przebierać się do Polski;
 Ale że jeszcze commorari czas jakiś w Stolicy propter oneras
 merces aliquas, z czego powrócić w stronę swoją, umyślił, —
 do mnie go oddawny, ja go przez trójmiesięczną charyz adytaw
 W. Król. Moim Panu memu miłościwemu.

Jeżeli zatem będzie wola i miłościwa Wasza W. Król. Moim,
 rozkazać spytać się de statu mego hoc in publico obsequio
 W. Kr. M. i karcymy: idem bonus Pater pro conscientia reperat,
 quomodo et quam sit afflicus, — a ja Pana Rega przez to zdrowie
 i długoznaczne panowanie W. K. M. i szale państwa jąd najpo-
 korniej caturę, jako W. Król. Moim, Pana a Pana mego miłosci-
 wego wierny poddany i najniższy Sluga

Jerzy Dominik Dowmont S. K.

D. 26 Xbr
 r. 1692.
 w Moskwie.

Najśmiejczy Miłosińcy Królu! etc.

I przesył już tydzień po Świątach Bożego Narodzenia, że nie
 prazmielowie tylko i na raczenie się tall inter Magnates
 państwa tutejszego, jako etiam inter populares, schodant bez
 konferencyi cum Ministris, i bez responsu hucusque ad pro-
 positas; - toć dla punktualnego tylko w każdym tygodniu kor-
 respondencyi daje się na poszte, i ta mięgodna litera moja z
 doniesieniem wręczonego poddaństwa W.K.Mi. Nie masz tedy
 więcej co przydać nad przesytych poszt expressiones, zwłaszcza
 kiedy non constat jesose de integra melioratione zdrowia Cara
 Smi. Piotra: qua propter i o zwyczajnych które się pod Świąta
 zwykły odprawować, nie słychać pocierkach i zabawach Cara Smi.
 Właśc. i to donoszę, że mię już dozwiedł i list W.K.Mi. Pana m.m.ł.
 de data 5ta Włsi z Tomaszowa, continens wiadomości de successu
 praesidiariorum na fortecach W.K.Mi. wotalskich, że podpadający
 Orde szczęśliwie za taskę bożą pogromili, wziętym nabrak, i o tym
 że H. Wojewoda Krakowski, jako Hetman już polny koronny, z H.
 Karstelanem chełmskim i dla bezpieczeństwa w ruskich zoltaowani
 krajach. Z tem tedy wrystkim na doniesienie, jako i dla upomnienia
 się responsiu i resolutii ad pridem proposita desideratur conferentia,
 o którą w terażniejszym tygodniu omni passibili ratione staram się.
 Interim donoszę i to W.K.Mi, że onego Polkownika kadziarskiego,
 mięgodny siostrozica Samajtowicza hetmana kosackiego, którego
 dawniej bo już przed kilku mieściel postano w sytkę, przed kilku dni
 i żonę jego za nim, tamie do Sobolika na Sybir wystano z Moskwy.
 Plura non occurrunt, koniecz też jednostajną supplicę, prosząc o uwol-
 dzenia, i o mięgodne baczenie państwa pro deservita provisione, dla
 której od roku już wystani leknie moi nie boz kosatow (a te ostatnie prawie
 ubóstwa mego causant ruinam;) jeżdżąc za kontrahentami skarbowymi,
 ani tej potrzeby nawet, ad rationem deservitae provisionis assignatę
 W.K.Mi. Pana m.m.ł. intymowanej, odzyskać nie mogą, ani się sami
 dotychczas powracają. Co dobrothiwemu podawry baczeniu, lona boga
 proszę za dobre zdrowie i długofortunne panowanie W.K.Mi. Pana m.m.ł.,
 którego mnie majestatorowi pańskiemu debitam oddaje conorathorem, jako
 W.K.Mi. Pana m.m.ł. uiermy poddany i najniższy Sługa Sny Dk. Dormont S. k.
 D. 12 Januarii. a. 1693.
 w Moskwie.

Najniższy miłośnicy królu, Panie etc.

Je dla szczególnych tylko narrativ o wypadkach jakoby Muradyna z drugiemu dwoma synami kani kienim, doftanami, i we 40 tysięcy Ordy ku horodom tutejszym od pograniczy Ukrainy, vocatus bytem na rozgovor w przetym tygodniu; tegoż czasu i dnia superiori posta wypiatam W. K. M. l. l. m. m. m. —

Dubium non est, ze jako przetych lat tak i teraz na stwibie alias berehowej ostrożności, z strony tutejszej nie schodai: mawic' zas koto tego, ze te przemyty berehowe nie na dopelnienie Colli-gatiu, nec pro subsidii vel diversione reali hostis, jeno dla wsta-snej tutejszej zastony (: trzebaby co skuteczniejszego i pozyteczniejszego ex vi sojuszu ucywiti): frustrat.

Nimasa interim co osobliwego ex occurrentiis z krajow tutejszych doniosci, nad to: ze lat smie bity, po przetych tygodniach misso i mastno-pustynych, i na zwoszerykach po tutejszem, wyjecha. Tamtąd, ad praconceptam dawniej intentionem, na Wotogdzie i w Kargopolu ma byc na swiata wielkanocne vot. styki do Moskwy, a po swiatach werno tempore do Berestawia iterum, a z tamtąd do horoda Archangyola woda ma plynac.

Zima w tych krajach najbardziej ujsta mrozami, i smięgi az nader wielkie wypadty, ktorých przed i po Boziam Narodzeniu mato byc, aczkolwiek sanng droga jaidano. Plura non occurrunt. Konocz supphka umizong, proszyc o uwolobdenia i polito-wania nad soba, W. K. M. Nie byto albowiem i niemasz sposobu do okupna z dlugow, pogotowiu do subsistentii zdrowia niemajacemu i na wzorku upadtemu; nastatek diuturnitate casu przycisionego, rosztu ubogiej substantii w odchodstwie et in supd-lectili, czeladz auferendo pouciakata. Klacc omnia miłoi-woj paniskij addressy Kompassyi, proszyc pana Boga za dobre zdrowie i dlugoszczasliwosc panowanie, cajtujac jad najpollorniej szatę W. K. M. l. l. m. m. i dobrotliwej poruczajac sie protekcji, jstem W. K. M. l. l. m. m. a l. l. m. m. miłoiwego wierny paldny i najniższy sluga

Jozey Dowmont s. k.

D. 10 Martii a. 1693
w Moskwie.

Najścislejzy mitycuiy Krolu, etc.

Ktore się godniejšie być zdady occurrentia z krajow tutejznych, przeszła poszta, expressum, z admissiōnem i tego, że po oddaniu kramoty W. Kr. Mei lani m. milose, w wigiliach Świšta Annunciata B. W. K. Styli ceteris, do Cara Śmici Joanna w niebytności Cara Śmici Piotra, necessit i rozgwor in tertiam diem po oddaniu kramoty pomienionej: na którym ml. intactum relictum, czegoby się nie wyraziło podług czasu i woli W. Kr. Mei, tak in negotio znoszenia się z Carami Słmici, żeby wiedząc o intencjach tych, tem skuteczniejšie, przed siębrać mogły sposoby poparcia sojuszu, im więcej aliterować ma to Carow Słmiciow, że sejm terażniejszy nie doradzi: bo lebo potowie post terminum bczu niedziel rozjechali się, z niego, z przeszłego jednak obokowiak belli et pacis in rem et bonum Chrześcijaństwu postulata ratio, jest destinowana rada; jako i o tem, że za przybyciem pota cesarza jmei w wielkich i potrzebnych działach, sacrorum colligationem spectantibus, nie mając i w tem (in quantum do generalnego traktatu przychodzić miało) należało rozstrzygnąć się; ale że od Carow Słmiciow nie jeno namyślniej przysyła albo i kramoty w tej mierze (aczkolwiek non latuit possitudo od cesarza jmei) mia być, lecz i rezzydent zotający przy dworze W. Kr. Mei przez sejm cały non comparuit, musiły się sporne opuścić konferencye.

Jeżeli tedy nie stało się to in termino sejmowania, tōc i teraz requiritur, żeby carowie Słmici spólnym consulendo interessom Christianitatis, jako do poparcia wojny Świštej słatecznego, quidquam non demittunt sojuszu, tak i subjectum talies quibus propositum ad tractandum, in quantum do tego przyjdzie, pogotowiu mając o tej intencji i woli swojej, rzetelnie W. Kr. Mei uwiadomić, i na wrzysk chętel categoricalcom uozynić declaratiōnem, resolutionemque.

Wzięto tedy, wynotowaway totaliter, ad referendum Principibus, i za powrotem Cara Śmici Piotra z Czeestawia, który in horas pro sequenti dominica palmarum speratur, mieli uozynić respōns, o który instabo; i co nastąpi, a bodaj pomysłnie (ponieważ intra pacijum hic et nunc tempus, niemasz apparenti de expeditione otium subjecto ad tractandum, i na rzetelniejšie poparcie sojuszu nad przeszła lata.) sequentis wiadomo będąc W. Kr. Mei, któremu superioris postea domiōstrzy i to, że Szereemetow Sojazyw od Wiatograda powrócił, i jest na Moskiewie.

Anna

Plura non suppetunt addenda, bo też i moje angustias
na temta miqiscu publici obsequii W. Kr. Moir i Breceptij; et
calamitates ktoremi z wodi bozej per inconditum in domesticis
pressus wyrazisany, - gdy miłosiernej kompasji Pańskiej
pro me oborando czekam, i o to umizenia supplicuję; proze
lana Boga za dobre zdrowie i długoszczelise panowanie W.
Kr. Moir, którego szaty pańska jak najpokorniej cętyę.

W. Kr. Moir lana a lana mego miłosiernej uwizony podalany
i najnizszy stuga Sery Dominik Dowmontt S. K.

D. 16 Sierpis
R. 1693
w Moskwie.

X.

Najszimiojzy Miłosiernej Królw ote.

Gdy mi tu S. P. Wojewoda wileński; i litwinie S. P. Smie Podkanclerzy
W. D. Lilewicz wileński na stobicy obicuję trudności, iż mi pod prę-
częcią W. D. Lit. mam expedicę, a oraz magnam pokasuję neces-
sitate, abym jak najprędzej pospieszal, i ożwał się z granicy, ponie-
waż tu wiadomości pewna, jako mi wszystkiej Moskwie podobasz i loty
pokoj, najbardziej z horowcu, ztygd cędzenem i niezgodne na stobicy con-
silia; i za potym traktacie Sapkina nomen wiece exosum: nie go-
dzelo mi się zatygd, tyllko niemieszkanie to sine mora W. Kr. M. P. m. m.
etiam extraordinaria pacta, aby mi, przez nie expedicę, pod pieszęcią
W. D. Lit. do ktorej na plenipotencyę podpisu W. Kr. Moir po-
treba, lub na granicy, lub za granicę pogoniła: a interim sa-
memu, czasu nie gubiąc, z przoruszą niemieszkanie siećci; po-
niważ jak najprędzej expedicę, dać znać o sobie z granicy.

O Smierci, Carowij Sejmowij pewna, z ktorej okazji Sychaci; iż
i sam Car Sejmowij zapadł.

Wiczej zamtęgl mi mając do oznajmienia W. Kr. Moir lana
memu miłosiernowemu, na ten czas wilewładną jego posłownie cętyę
desteram, jako majestatu W. Kr. Moir lana m. miłosiernej i Dobrodzię
uwizony i najnizszy poddany

Niewiesiciński.

w Grodnie
d. 28 Sierpis r. 1681.

Liść Stanisława Szczęśliwego Księcia Korony
do
Króla Jana III.

Najcenniejszy miłośnicy Królu! Panie a Panie: Dobroda.
(Ad secretum.)

Posta wczora tu stanęła, z której mam wiadomości, że moją postanicę do W.K. Mię expediewaną, naraz jutro po niej miał być wyprawiony. Czekam tedy na informację od W.K. Mię Pana mojego miłośniczego, in punctis listu mojego, i że ja nie wprzód odbioram niż poszta nadeszła, potioris sensus jestem, że się proposita moja nie zdała W.K. Mię... ale co gruntowniejszego pańskim swoim rozumem wynaliesi W.K. Mię mogłeś, jakoż trzeba tego konwersze, bo ta z Vulkannij bestia gdują mogła, pewnością najokrutniejsza od seditionem przeciwko W.K. Mię wygotowała zelazem, tak jest zborshwa i zajadła, ale nie ma materij, przeciż kuje brydli brontes jako i teraz constabit W.K. Mię z listu jego na ten sejmik pisanege, który in originali pozycane hac conditione, aby zwraca po przeczytaniu mógł być odestany: bo może być potrzebny na sejmiku.

Uwazysz tam W.K. Mię przeciwko mnie po dwakroć apostrophe. Znajdziesz poszcawanie o dobra ziemskie, przeciżknie, że in materis status cos conabatur, czy poprawić instrukcyę W.K. Mię, czyli też onę kontra-punktować, it naostatek, o co mnie najwiśszsza złość bierze, że się deklaryuje na sejm do Grodna, jakoby to. jaksli supiter Stator, bez którego się obahie ma ojezyzna, i jeszcze przydaje: aut vivo aut mortuo mihi referat Respublica gratias. Ob summation namioniam z listu tego, abyś się W.K. Mię temu lepij do czytania applicował: bo przyznam się, że ja naptem czytatem i bardzo natenczas choy, mogłem albo przejrzeć czego, albo ex ardore więcej mieli sonat rozumieć.

Prima tedy jadącemu na sejmik occurrebat reflexio, jaksli list jego in quantumby pisał czytad? Convincobar, że satis cogite, i potym in ipso actu jorese bardziej convictus jostem. Na który zycachatem w sam dzień sejmiku rano, zwiolszy się z J.P. Polkomon-lubelskim i zycachwymi W. Król. Mię, Panu m. m. i. i. jakoż w tym wojewodawie na tym sejmiku dotąd nie widzę co do oka, któryby nie chiał ponere animam za W.K. Mię: obralimy spokojnie za słon-szalka J.P. Chorążiego lubelskiego. Preliminaria sejmiku, to jest przy-
jscie

jęcie posta W.K.Mi, expediowanie listów i supplic, hamowanie
 tłumigających się materij, wzięto prawie trzy dni.

Nigdy listami pierwsze miejsce J. Krakowickiego wzięty,
 publiczny i prywatny żal przeciwko J. Chelmskiemu, a potem J.
 Marzanku koron., o aggrawacya miast Sziwickich: bo inszych
 znacniejszych nie było ni od Koga. - J. Ktoż poytał nie czy-
 tano wprzód, aż mi do gospody do chorego przystano... Pręczy-
 tawszy wstatem, i poszedłem na sejmik ea mente, aby go czytał:
 bo gdyby się nie czytał, zdałoby się ze timetur aliquis, i nie mu-
 głoby się odbić smiertelnych ad Republicam uswoptati unius par-
 ticularis hominis. Żeby jednak nie zdał się i w tym miac'
 plausum, że tato scripturas turbulentorum captus te
 ten sejmik, certatum nim przyszło do tego, justius mówięc
 vexatum. Interea wyrozumiałem, że się nie pokazuje z
 wiadomością co w liście jest, kto będzie promotorem czytania
 tego listu, i notowatem palam kilku znaczących; ale jak przy-
 szło na orzech i wogoc mówić przeciwko temu listowi; jęzose
 się mikt pro nie odewał. Odemnie się tedy głos najprawnie
 zacząć musiał, ex quo żadnego senatora nie było: sciendum
 bowiem, lubo J. Bodkomony lubelli, jako pierwszy urzędnik woję-
 wodstwa, gai sejmik, ja jednak jako urzędnik koronny, po zagajeniu
 pierwsze mam votum. To tedy, żeby już wbroczyć w głozy, zacząłem
 w piątek już sub vespere, breviter dotknąwszy wszystkich materij;
 sam list de quo res, na koniec zostawiwszy, i a parte palam wygrasiwszy
 kilka ratiu generaliter, że mi się nie podoba, salwowatem sobie głos
 do jutra obtentu nocy, w rzeczy samej żebym udziżył w stoł i poro-
 zmawiać się przez noc, jeżeli kto i jako nie chce się odrywać. -
 Narazjstra i. j. uccora, in continuatione glasu, prosie od samy
 tego listu bom na ninie stang, żadnej już nie zostawiwszy
 materij, zacząłem pytać się: czego się schmoć a mięgo na-
 uoyli?.. bo sam proster scandala nil concepi: 1mo że in
 materiis status, nie powinien mikt informować Wojewodstwu,
 tylko Instrukcyą W.K.Mi, - i dla tego wprzód requiris per de-
 liberatoria sensum wszystkich schmoć J. Senatoris, ut uno
 ore sam tylko W.K.Mi co concludis ex jure majestatico per
 Instructionem suam loquaris. - 2do Quod superarbitrium pre-
 tendit cuday Senator nad wojewodstwem nie swojow? jeżeli ex ma-
 jori scientia et peritia rerum, krzywdę czyni dignissimo coetui, glai
 ita

ile ludzi, tyle równie zrających się na racyach dobra po-
 spolitego. - 3te Krzywdą taki wielki Schocizim panów senatorów,
 których jest sto kilkadziesiąt, których nullo more, nulla usurpatione
 mogąc przechodzić, ut quid unus nad wszystkich chce sa-
 pere w tej krzywdzie, gdzie jeżeli periculum, kiedy wszyscy chcą
 więcej, mada niżeli jeden, toż dopiero kiedy jeden nad wszystkich
 chce górować, stanicz supreme capite. - 4te Czynić smęci przy-
 stych tychże senatorów zapamiętanych na przysięgę swą, je-
 żeli sam tylko jeden ex more przysięgi swojej ostrzewieć.

Dotknęto się otiam in particularibus scandalum, a następo:
 ut quid perditio zeli przeciwko Betsalowi tak wielką piśm
 buccinare, ponieważ jeden delator sufficere prawdziwy, i tak
 wiele innych trybunałki delicta w popiół obrzuty kryninalites;
 tak i Betsalogo jurby rozmioły wiatry proch, si quid commississet
 delatorque adesset.

Botym, że i mnie dotknęł tak turpiter, tak passionati, że nec vor-
 ba nec facta w całym życiu mogąc acusara, mentem ipsam flagellat.
 arcana et scientias secretas jakiegoś w miem upatrując, aby tylko stąg
 a starostę loci in odium podać, et detrudere z task braterskich.
 Quis fecit censorem do mnie, quā senula, quā disciplina należą
 ad mihi aequalem?.. Jeślim hegot, ex eo caractere należą do
 W.K.Mei i dwóch bieżestaw, którym krzywdę, et summam indigni-
 tatem czyni, quasi essent pupilli, że ich rem agit, jakoby się nie
 mogli i nie umieli sami upomnieć o krzywdę swoją... Jeślim he-
 ferendarz, ex hoc munere jako równą przysięgę z senatorską ob-
 wiazany, należą do sumego S.K.Mei i Kąplej; jeślim starosta, tu in me-
 dio censuram non erubesco propriam, aliena non vorat colum-
 bas, etc. Nie rozwodzę proliqua, bo to tylko per summulas et sine
 fratribus namioniam, propter fastidium W.Kr.ł. Moieś.

Konkludowatem, praemissa wywiadzay, retulere piśma niaby-
 waty tylko turbulentissimis temporibus, quorum asperissima memoria
 ferere haeret, i ja ich inaczej mi nazywam, tylko że są phrases et
 apophtegmata ad seditionem: a ratym proistem et obtestabatur, aby
 competenter zganić w response usurpationes non sibi debitas. Moje
 tknięta niewinności tymie responsem i samą Instralygą, przyjąc i
 tak ogarnąć, że acusator fratrum non auditus, na tym placu gdzie falsa
 et vera mają discernentium. Rozumiałem i pewniom się spodziewać,
 że będą murmurantes, ale tak jak po urku uderzył, szły po mnie głoty,
 już przesali ich trzydziści stągwisz dopiero na St. Caesniku habetkim.

Przymawiali się niektórzy rzesko do tego listu, jako to pan Sobik
 Lubelski Piasecki, militari sormone: pokrotnych instrukcyj
 znać nie chce, bo jednego mam pana i tego Starbaw, etc. dmsdy
 ptwem, projąc ten punkt już konnotowany. — In quantum stami
 sejmak, czercebit ingenium, jako to wyrażę ad publicam memo-
 riam. Tymczasem jeśli co W. Król. Majci divino obvenit iudicio,
 raze to suggerere.

Postami ja i S. P. Podkomorzy, dotąd nullo excepto mianowani
 jesteśmy. Kaci divinis suffragiis majoribus, nie ravnim na P.
 Łyszkowskiego, któremus W. K. M. i. recenter podpisał Podcastrwo
 Lubelskie, minoribus na S. P. Firleja. Ale co dalej będzie nie wiem
 nie widzę jednak periculum już sejmiku, chyba z P. Firleja, in
 quantumby mi dobiegnął. Było już jedno talkie, że gdy listu S. P.
 Chotackiego nie chciano czytać, który tangował Trybunał, i P. Podcastrwo
 Lubelskiego, wyszedł z protestacyą brat jego vix possessionatus, condi-
 tionaliter wziqwny activitatem, aby list był czytany. Ale impleta
 conditione processit activitas wż dotąd, i daj Boże dalej a co prz-
 dziej: bo vix ossibus herco, codzion wychylajęc i chylajęc się, a kron
 tegom był chory. Wątpię żeby się jutro mógł skonczyc, kiedy nic a
 latero et intermedio nie przybyło, o co tu nie trudno jako i wszędie.

List S. P. Morszałkowi Koron. addatam, obgrywawszy Smieci in pres-
 sentia samej listinyj S. P. Smieci, ad expressiones affectu na terasniq-
 szych sejmikach in materiis propositis. Dostawował Smieci, rozto-
 zoną którą ma posztą sprawić to na sejmiku sendomirskim.

Smieci panu Podskarbinij wielkiej Koronnej addatam talkie list
 W. K. M. i.; obiecuje uczynić prosta inkwizycyę, i zjada winnego
 rozszarpanych dlowioio, wydać.

List od S. P. Kardynała potrzebny posztam do przeczytania
 i drugi S. P. Chotackiego, oznajmujęcy że to stanęto na sejmiku Awie-
 cimskim, com mi polecił.

NB. Jeśli się zda W. Kr. Majci, trebaby S. P. Proczkarsio
 requirere, żeby się temu censorowi oterwali, quis constituit o po-
 wazę ich ujmować się: bo ich przez to cayni pupillos cum summa
 indignitate; chce to on przez to popularitatem ich captare, żeby nic
 żywego W. K. M. i. tem liberius mógł weszować, lubo ja przy tasco
 boziej na takie głupie majaki nie jestem trepidus, xnając się do tego
 charakteru, który i życiem przecztować winien jestem.

W. Król. M. i. pana m. m. i. wierny poddany i najprizny podmoziel
 w Lublinie d. 29 gni r. 1692. Krzyszka A. Koronny.

(1693?)

29

List Kiryaki'ego Isarowicza
do
Króla Jana III.

Najajm. miłostwy Królu Janie a Janie mojej miłostwy!
Cokolwiek mogłem z nowin objąć, posyłam to W. Kr. Majn. Nie według rozkazaniam W. K. Maj. jechatem za Dniepr do P. Mazepy, miałem też listy od JM. Hetmana Koron. a Kasztalana krakowskiego do P. Mazepy, także też od JM. Wojewody ruckiego. Przyjarkawszy tedy do Batoryna na same wzięcie bożego narodzenia dnia 27 w poniedziałek posłał do mnie Jan Mazepa, abym te listy którem miał, publicznie oddał. Była tam starszyzna kozacka i moskiewska. Drugiego zaś dnia bożego narodzenia był u niego wielki bankiet. Był odwołaniem listów, teje godziny karał mi P. Mazepa, abym przy tym stole z nim siedział, — i siedziatem niedaleko od niego. Trzecie na drugi dzień we wtorek, także mię prosił do siebie na obiad; tam nas było tylko czterech. Po posiedzaniu powiadał mi, że u Waszecew jest szurdał który chce pokój z królem Smaiz, zawierai. Ja na to P. Mazepie odpowiadał: że lubo nasi jadz z Polki do Krymu, nie jadz dla zawierania pokoju, ale z strony wyzwolenia tak wiele niewolnika zabranego szurdał jakis jest, który chce pokój zawierai, ale król Szymon o tym ani myśli. Jako z Hanem Krymskim, tak też z Turkiem nie myśli o pokoju, ale myśli i chce kontynuowai wojnę.

Drugi punkt zaczął ze mną: że Waszecew posyłać coraz postów swich do Hanu Krymskiego zawierai pokój. Ja na to odpowiadał: że lubo nasi jadz z Polki do Krymu, — nie jadz dla zawierania pokoju, ale z strony wyzwolenia tak wiele niewolnika zabranego.

Trzeci punkt ja powiadał: czemu od ich carskawa wielkiego postali postu do Hanu Krymskiego zawierajco pokój z nim, i z Czernichowa pewnego kozaka, nazywajco się Radysz, czemu postali? Aby W. Król. Moic wiedział, że oni uczynili pokój z Hanem Krymskim, i ten postanowił moskiewski z przykazem poselskiego zostaje w Bakczajoraju, i teraz, w tem miejscu gdzie zostawał Szereemet przesłtem. I to mi też mówił P. Mazepa: czemu to u nas przymuszajco na Uzię?... Ja odpowiadał: że to się nigdy nie najdzie, jeliż zaś kto dobrowolnie chce, to przyni, Uzię. I owszem, takim dobrotli: że król Smaic buduje cerkwie, monastory, i na onych reparacye pieniędzy daje.

Petyk, który był za kancelarytę u P. Mazepy, pewne piśma które były od Cesarz moskiewskich do obu hetmanow, i wszystkie sobota zabrawszy, uszedł na Zaporżę. Tam go uagnit Kozzowy Piarsz i poczęł był bawować Kozacków na swoj stronie; ale jako się dowiadał P. Mazepa, że bawit

Kozakow, posłał od siebie do Kozowego aby go złapał, i przysłał do Batoryna z Zaporożia. Tamże kazał Kozowemu uderzyć w kołczy, i miał uczynić na Zaporożu radę, o tym Petryku; - ale Petryk dowiedziawszy się, nie czekając rady, uszedł do Nowych Łankw, i poszedł do Hanu Krymskiego, i pakta które była Moskwa uczyniła, tęto Petryk rozzerwał, i są to pewne rzeczy. Pytaj W.K. Meie posła tego który jest u W.K. Meie, że jakoby na stolicy moskiewskiej zostawał Murdank, a w Krymie pałac moskiewski. Pytaj się W.K. Meie tego posła, jeżeli ten powie prawdę: bo ta rzecz jest prawdziwa że Pałac z stolicy w Krymie zostaje.

Przed Bożem Narodzeniem na kilka mieściel, na Katedrałku abierata się Orda pojsić na Ukrainę: a że Kozaki jakos się dowie-
dzieli, wyszli się półki ruszły pibnując granic swoich i starych. Sam Han wyszedł z Petrykiem, i postali, aby się Kozacy co są w Sicz poddali onym. Oni się nie chcieli poddać, i dobywali ich trzy dni, sam Han z Petrykiem, i nie mogli ich dostać. Wszak, tedy w stłobydy Han z Petrykiem, po różnych miejscach nabrali ludzi siła, aż po za Lutawę, i koło stłobod moskiewskich oparli się, kiedy zostaje niedaleko Dzeromet z Kitehrady: a że widział po Bożem narodzeniu że nie zart postać do Poltawy Flamahe, który jest najstarszy Asawuła, a żeby le-
tryk nie ubiegł Poltawy, i żeby się nie poddał jako sawosny polk le-
trykowi. Marzpa ruszył się z polkiem Kizyńskim aż do Labuni, wzięwszy z sobą 12 sztuk armaty i polkownika moskiewskiego, który go pibnuje wa 400 Moskwy.

Lanie mitorciwy! Co u W.K. Meie było dworch Kozakow w Łotkwi od Palaja, kiedy W.K. Meie polował w polu, i oni też byli w polu, i kła-
niali się W.K. Meie, - skoro ich Sł. Hetman Koronny a kanclerz krakowski odprawił do Palaja, a skoro tam przybiegli, tyżże godziny posłał ich do Marzpy do Batoryna, ktoru pewnie pibnujące dane, aby oddałi Palomu: - i che-
ragwie moskiewskie posłał z Batoryna P. Marzpa, aby W.K. Meie wiedział, że to jest zdrajca W.K. Meie i całej Kacypłaj ten Palaj: bo golyz tu w ziem-
W.K. Meie karmi swiech Kozaków i tu zostaje, i wiódka opprosnia czyni ludzioru i słachcie, a tamtej stronie Stryaj. Dano jemu kilka tysięcy od P. Marzpy kompaniowkow, aby wziął tyż Ordzie i poszedł w swoje-
stronie z wojskiem aż za Czarkasy: tam ich postreżłaj Orda, prze-
trepata ich dobrze, tysiąc albo więcej utraciwszy ludzi, samego postrelono i do Czarkasawia uszedł z ozeiciz ludzi.

Na Moskwę nie potrzeba się spodziewać W.K. Meie, chyba kto pibni, żadnej wojny przeciw Ordzie: temu nie daj wiary: bo mają teraz wielkie wojny z Kitajow. Dworch Lutrow na stolicy moskiewskiej było, z których

ktorych jeden zostal chrześcjaninem. Obaj mieli po jednej kija-
 dre, który się całe trzy dni dysputowali na sukupur. Jeden po-
 wiadał, że w krótkim czasie będzie wielki upadek na stolicy
 moskiewskiej, że i carowie nie będą się między sobą podnosić,
 a to mówił Luter; drugi zaś co został chrześcjaninem
 mówił, że nie zaraz to będzie, za rok albo najwyżej za dwa.
 Tak powiadał, że za pomocą boskiej krol szermierii polski ma
 objąć stolicę moskiewską. Jedna bratogłowa słyszała tę ich
 dysputę przez trzy dni, i odmówła ich polkownikowi moskiew-
 skiego, i powiadziała o nich, że ma być na stolicy moskiewskiej
 ruina wielka, i wzięto ich obu do więzienia a karidego osobno,
 i karano ich męczyć, a oni oba jednako śpiawali: że będzie
 wielki upadek na stolicy. Dopiero obu wzięto i zaprowadzili na
 łobne miejsce, i wykopali dwa doły, każdemu osobno, i nakładli
 smoty w te jamy, drew i stomy, dopiero tam się pytali: jeżeli to nie
 zmyślenie, a przynajazie się, darujemy was gardłem. Powiedzieli
 jeśli nie będzie jakiej odmiany? Oni powiedzieli, że inaczaj być
 nie może. Wzięli tedy i wracili. Lutra w te jamy najpierwaj z
 księga, i zapalili. Drugiemu co został chrześcjaninem smotore
 zatrzymali mówiąc mu, że cię darujemy gardłem, tylko się przy-
 znaj: jeżeli się tak całe stanie? czy nie będzie tego odmiana? —
 On odpowiedział, że nie będzie żadnej odmiany, tylko stolicy uwin
 zguba osoba; i tego wracili w jamę i podpalił i a księga w kupie.
 Pewna mi to osoba powiadziała, która była przy tem kiedy ich palano,
 i to mi sekretnie powiadała.

Ja prosiłem P. Marępa, aby posłał po dwunastu cwoych do Kijowa:
 posłał teje godziny po nich, a oni nim ja przyjechał, na niedziel
 osm albo i więcej, przedamną, pojechali bez krymu we stu karawanu
 albo i więcej. A ja prosiłem o odprawę P. Marępy, żebym się norał jak
 najprędzej powracał. On przysłał do mnie pisarza umyślowego i gene-
 ralnego asstantę, powiadając, że żadną miarą nie może mi odpra-
 wieć P. Helman. Ja powiadiałem: dla czego miś nie może odprawić?..

Oni odpowiedzieli: że miałeś od wielkich senatorów listy, dla tego
 was nie może odprawić, i posłał te listy przez swoga polkiewego
 do stolicy moskiewskiej: aż stamtąd przyjdzie wiadomość, to cię
 odprawimy.

Pani P. Marępa pojechał na wojnę, a mnie zostawił w Batynia,
 gdzie się bawił niedziel siedm. Po tej relacji od P. Marępy,
 przysłał do mnie sekretnie o północy mówiąc mi; że was udano
 jakoby zawrże zostawając przy bohu krolawskim, wiedzieliś o

wszystkich sekretach: przyszedł list z stolicy moskiewskiej aby
 cię zatrzymano; ale ty mi dbaj za to, ja cię w krótkim czasie
 odprawię: bom drugi raz posłał swoich na stolicę, a stowo przy-
 obie wiadomości z stolicy, ja cię odprawię. — Ato miłośnicy
 kroku! jedna mi osoba tu udała przed wyjazdem, pytając się
 po co jedzie P. Kiryaki na Ukrainę? Powiedziała tu osoba lu-
 danom, że nie z czym innym tylko na spiegi od Krola Egonois:
 ato mkt nie pisał tylko rezzydent moskiewski ze Luowa na stolicę,
 aby mię zatrzymano. Ale tu w Katorynie przyjścił mi do ręki list,
 że mię ta osoba wydała, która ja da bog ustnie Wk. Moim stowo przy-
 jada, opowiem. A tak Marzepy pibnuje Moskale, że mię nie dopuszczą,
 z postronnym ortowickim gadać.

Samie miłośnicy! Danytko kozak, pod Korsuniem
 osadził Drabowkę, wieś Ju. Hetmana Korm., który potem
 zabrawszy wszystko ze wsi, i cyberniz zabrawszy uciekł
 potem do Marzepy. Pod ten czas kiedy ja był w Katorynie,
 przyszedł Danytko do mojej gospody, mówiąc tak: cieszę
 się karzą Polony, że u nas letryk buntury uczynił na Ukrainie. —
 ale da Pan bog, że my to uspokojimy. Jednak będę miał dwie
 wojska od P. Marzepy, że oddam mię krzywde, St. Hetmanowi,
 zato że mi karać wziąć ludzi moich ze wsi i mego pokrewnego.
 Doda mi P. Marzepa ludzi że ja swoje oddam, bo to nie na polskich
 ale na moskiewskich miejscach i granicy, ja sobie to wieś osadziłem:
 bom czytał paktu, a Drabowkę zrabuję. — Takie przegroził:
 czynił Danytko, a ja mu odpowiedział: bada co gadasz, lepiej
 idź i przespój się. — I cokolwiek ja Panie miłośnicy piszę, to wszystko
 męży się prawdziwie, tak jak Pan bog jest na miobie.

Za Dnioprem wielkie rozruchy: przyczyna ta jest, że się boją
 Ordy i Polaków; żeby się nie złączyli z Niemcami, tego się boją, boją.

Przyjechał do Luowa, pytałem się o nowiny z Turak pownych
 kupców, którzy powiodli, że się gotują wielkie wojska turackie
 pojsi na cesarza... Ja zaś Panie miłośnicy! przyjechałem
 do Luowa na same zapusty nasze w miobole, za szepshiwem
 i stugdetnim panowarionem Wk. Moim Pana Boga prozrac

W. K. Moim najniższy a wiorny poddany

Kiryaki Isarowicz,

(Dany mieniu, ale ze Luowa
 1693 r.)

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82